

Tarja Krakau

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

HE 135/2024 vp

Lausunto hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 4 ja 8 §:n muuttamisesta

Lähtökohtaisesti esitystä **aktiiviajan korotusosien poistosta** voidaan pitää hyvänä, koska se yksinkertaistaa prosessia (myös maksatusta) ja selkeyttää työttömyysetuuden kohdentumaa työn hakemiseen.

Liikkuvuusavustukseen tehtävät muutokset vaikuttavat työnhakijoiden halukkuuteen liikkua työn perässä. Seurauksena on, että työvoiman liikkuvuus heikkenee ja siten myös työvoiman kysynnän ja tarjonnan alueellinen kohtaanto heikkenee. Kysymys on kokonaisuudessaan pienestä tuesta, jolla on kuitenkin iso merkitys työnhakijoille. **Kuntaliitto katsoo, ettei liikkuvuusavustuksen korotusosaa tule poistaa.**

Esityksen mukaan **osittainen työmarkkinatuki** on alenemassa 50 %:sta 35 %:iin. Keskimääräinen tuen määrä on n. 800 €/kk. Tästä 35 % olisi vain noin 280 €. Tuesta maksetaan veroa. Hallituksen esityksessä on käsitelty laajasti perustuslakinäkökulmia sekä Kansainvälisen työjärjestön ILO:n sopimuksen määräyksiä. (s. 31 sekä 36-43) Johtopäätöksenä kuitenkin katsottiin, ettei perustuslakivaliokunnan kannanotoista eikä kansainvälisistä sopimuksista ole vedettävissä johtopäätöksiä siitä, ettei lakimuutoksia muun muassa osittaisen työmarkkinatuen heikennyksiä voitaisi tehdä. Oikeuttamisperusteena voidaan esityksen mukaan ottaa huomioon kulloinkin kansantalouden ja julkisen talouden tila. **Kuntaliiton näkemys on, ettei osittaisen työmarkkinatuen määrää voida pitää kohtuullisena perustoi-meentulona.**

Vaikka osittainen työmarkkinatuki ei kohdistukaan yksinomaan nuoriin, tuen saajista kuitenkin valtaosa (93 %) on alle 30-vuotiaita nuoria, jotka asuvat edelleen vanhempiensa taloudessa. Työmarkkinatuen määrän alentaminen kohdistuu siten pääosin nuoriin, täysi-ikäisiin henkilöihin. Vanhempien elatusvelvollisuus päättyy kuitenkin, kun henkilö täyttää 18 vuotta. **Kuntaliitto katsoo, että tuen määrän alentaminen ei voi tapahtua automaattisesti sillä perusteella, että henkilö**

asuu vanhempiensa luona. On tärkeää, että ehdotetun prosenttimuutoksen ja tarveharkinnan perustuslainmukaisuuden arvioi perustuslakivaliokunta.

Vaikutukset julkiseen ja kuntien talouteen

Esityksen muutosten arvioidaan alentavan etuuskuluja yhteensä 36,9 miljoonalla eurolla. Verotulojen arvioidaan kuitenkin pienenevän noin 10,5 miljoonalla eurolla, jolloin esitettyjen muutosten arvioidaan vahvistavan julkista taloutta yhteensä 26,4 miljoonaa euroa. Verokertymä pieneneisi korotusosien poiston myötä 10 miljoonalla eurolla. Verotulojen pienentymisen arvioidaan kohdentuvan 60 prosenttisesti kunnille ja 40 prosenttisesti valtiolle. (HE s.21)

Esityksen mukaan kunnat eivät rahoita työmarkkinatuen tai peruspäivärahan korotusosia, joten näiden poistolla ei ole suoraa vaikutusta kuntatalouteen. Osittaisen työmarkkinatuen säästöstä kuitenkin noin 1,0 miljoonaa euroa kohdistuu kunnille säästönä ja toimeentulotukimenojen kasvusta puolet, eli noin 0,2 milj. euroa. Verotulojen pienentymisestä arvioidaan kunnille kohdistuvan 40 prosenttia, eli yhteensä noin 4,2 miljoonaa euroa. Muutosten arvioidaan siis yhdessä heikentävän kuntataloutta noin 3,4 miljoonalla eurolla. (HE s. 23)

Kuntaliitto edellyttää, että verojen menetykset tulee korvata osana verotulomenetysten kompensatiota kokonaisuudessaan kunnille.

Kuntaliitto katsoo, että muutoinkaan ei ole asianmukaista, että toistuvasti hallituksen esityksistä aiheutuvat kokonaissäästöt kohdentuvat valtiolle ja kokonaismenot kunnille. **Hallituksen edellä mainittujen muutosten sekä jo aiemmin työttömyysetuuksiin tehtyjen heikennysten yhteisvaikutukset tulee tilastoida kootusti, tutkia ja myös kompensoida kunnille.**

Siirtymäsäännökset

Lain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2025. Kuntaliitto pitää hyvänä, että siirtymäsäännöksessä lähdetään siitä, että lakimuutoksia sovelletaan lain voimaantulo jälkeen alkaneisiin palveluihin eikä vielä viimeistään 30.6.2024 alkaneisiin palveluihin, kuten luonnosvaiheessa esitettiin.

Tarja Krakau
Johtava juristi

Jakelu Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Tiedoksi Kuntaliitto Kirjaamo